

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ИНФОРМАТИКА“
КАТЕДРА „ИНФОРМАТИКА“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “СЕМАНТИКА НА ЕЗИЦИТЕ ЗА ПРОГРАМИРАНЕ”;

ЗА СПЕЦ: „Информатика и компютърни науки“; ОКС „бакалавър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: 6;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 150 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 5

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪН АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	90	-

Изготвили програмата:

1. ....
(доц. д-р Надежда Филипова)

2. ....
(ас. д-р Мария Армянова)

Ръководител катедра: .....
„Информатика“ (проф. д-р Владимир Сълов)

I. АНОТАЦИЯ

Дисциплината запознава студентите със семантичните методи в програмирането. Поставя се акцент върху теоретичното и практическото усвояване на аксиоматичния метод, който е мощна формална система за специфициране и синтезиране на правилни програми. Използват се съвременни технологии като езикът за програмиране MS Spec# и средството MS Code Contracts в средата MS Visual Studio.

Очакван резултат: развитие на умения за прагматично използване на логически изрази и предикати, на предиката слабо предусловие в областта на програмирането; формиране на знания за семантиката на основните команди на езиците за програмиране; изграждане на умения за синтезиране на програми, като се използват инварианти и ограничаващи функции. Получените знания и умения дават възможност за прилагане на най-добри практики при изграждането на софтуер. Те може да се прилагат при изграждане на системи за работа в реално време, системи за e-бизнес, банкови системи, вградени системи, системен софтуер и др. Полезни са също така при разработване и проверка на сложни алгоритми. На тяхна основа могат да се усвоят съвременни подходи и средства за тестване на програми, базирани на аксиоматичния подход.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СУ	ЛУ
ТЕМА 1. ВЪВЕДЕНИЕ В СЕМАТИКАТА НА ЕЗИЦИТЕ ЗА ПРОГРАМИРАНЕ		4		2
1.1.	Място и роля на семантиката на езиците за програмиране. Основни семантични методи	1		
1.2.	Аксиоматичен метод и подход	2		
1.3.	Програмни езици за изпълними спецификации. Основни характеристики	1		2
ТЕМА 2. ФОРМАЛНИ ОСНОВИ НА СЕМАТИКАТА НА ЕЗИЦИТЕ ЗА ПРОГРАМИРАНЕ		4		6
2.1.	Логически изрази. Предикати. Еквивалентни преобразования			2
2.2.	Програмни механизми за специфициране на предусловия и постусловия	1		2
2.3.	Формално представяне на основните структури от данни	3		2
ТЕМА 3. ПРЕДИКАТ СЛАБО ПРЕДУСЛОВИЕ – СЕМАТИКА НА ОСНОВНИТЕ КОМАНДИ		9		8
3.1.	Свойства на предиката слабо предусловие. Семантика на командите skip, abort, последователност от команди	1		1
3.2.	Семантика на различните варианти на команда за присвояване	3		3
3.3.	Слабо предусловие и теореми на командите за избор и за цикъл	3		2
3.4.	Семантика на обръщение към подпрограма – дефиниция, слабо предусловие, теорема	2		2
ТЕМА 4. СТРАТЕГИИ ЗА СИНТЕЗ НА ПРАВИЛНИ ПРОГРАМИ		4		4

4.1.	Стратегия за построяване на команда за избор	2		1
4.2.	Стратегии за построяване на цикли	2		3
ТЕМА 5. СТРАТЕГИИ ЗА СИНТЕЗ НА ИНВАРИАНТИ И ОГРАНИЧАВАЩИ ФУНКЦИИ		5		6
5.1.	Същност на инварианта. Подходи за изграждане на инварианти	2		
5.2.	Техники при дефиниране на ограничаваща функция	1		2
5.3.	Специфициране на инварианти и ограничаващи функции в програмите. Автоматизирано верифициране на инварианти	1		4
5.4.	Прилагане на аксиоматичния подход при рекурсивни програми	1		
ТЕМА 6. ТЕХНИКИ ЗА СПЕЦИФИЦИРАНЕ, РЕАЛИЗИРАНЕ И ВЕРИФИЦИРАНЕ НА ГРАФИЧНИ ПРИЛОЖЕНИЯ		3		3
ТЕМА 7. ПОДХОД ЗА ТЕСТВАНЕ НА ПРОГРАМИ НА БАЗА НА ПРОГРАМНИ СПЕЦИФИЦИИ		1		1
Общо:		30		30

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Контролна работа	2	30
1.2.	Практическо задание	1	30
Общо за семестриален контрол:		3	60
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (тест)	1	30
	- практически задачи;		
	- един въпрос от съставен въпросник по дисциплината		
Общо за сесиен контрол:		1	30
Общо за всички форми на контрол:		4	90

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Електронна библиотека с учебни материали (www.armianova.coursesites.com)
2. Лекции, предоставяни като pdf файлове.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Соскова, А., Николова, С. Семантика на езиците за програмиране, СОФТЕХ, 2008.
2. Harper, R. Practical Foundations for Programming Languages, Cambridge University press, 2016.
3. Almeida, J., Frade, M. Rigorous Software Development: An Introduction to Program Verification, Springer, 2011.
4. Nielson, H. Semantics with Applications, Springer, 2010.
5. <http://www.cs.pomona.edu/~kim/CSC131F11/Lectures/>